

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Малюта А.С.

студент,

Юридичний інститут

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

Основні принципи функціонування ринку електричної енергії визначаються Законами України «Про ринок електричної енергії» та частково «Про природні монополії» [1].

Основні умови діяльності суб'єктів ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними регулюються:

1) правилами ринку, в тому числі визначають правила функціонування балансуючого ринку і правила функціонування ринку допоміжних послуг;

2) правилами ринку «на добу наперед»;

3) кодексом електричних мереж;

4) кодексом комерційного обліку;

5) іншими нормативно-правовими актами [2, с. 5-8].

Правила ринку «на добу наперед» і кодекс комерційного обліку затверджуються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, за погодженням з Антимонопольним комітетом України.

Системний оператор адмініструє правила ринку, кодекс комерційного обліку і кодекс електричних мереж. Оператор ринку адмініструє правила ринку «на добу наперед» [3].

Правила ринку визначають, зокрема, порядок придбання, зупинення та позбавлення статусу суб'єкта ринку, а також випадки, в яких може бути відмовлено в наданні статусу суб'єкта ринку, порядок реєстрації суб'єктів ринку, порядок і вимоги до забезпечення виконання зобов'язань за договорами про купівлю – продаж електричної енергії з метою врегулювання небалансів електроенергії, правила

функціонування балансуючого ринку, правила функціонування ринку допоміжних послуг, порядок проведення розрахунків на балансі ринку допоміжних послуг, порядок виставлення рахунків, порядок внесення змін до правил ринку, положення про функціонування ринку в разі прийняття надзвичайних заходів [3].

Впровадження нової структури відносин на ринку вимагає повного пакету необхідних законодавчих і нормативно-технічних актів, які визначають умови і правила роботи ринку, основних учасників ринку, їх права, обов'язки і відповідальність.

Впровадження ринку двосторонніх договорів передбачає діючий оптовий ринок електроенергії (ОРЕ) і новий ринок, що функціонують паралельно. Дуже важливо передбачити всі можливі наслідки розвитку і взаємний вплив обох ринків один на одного. Тому в цій роботі разом із зарубіжними консультантами беруть участь фахівці НКРЕ, ДП «Енергоринок», ДП «НЕК» Укренерго» і провідні українські фахівці в області електроенергетики, які є членами робочих груп Міжвідомчої комісії [3].

Поетапне відкриття ринку передбачало встановлення квот генеруючим компаніям АЕС і ТЕС для продажу електроенергії на ринку двосторонніх договорів постачальникам.

Висновок двосторонніх договорів між генерацією і постачальниками проводився на аукціонних торгах. Це дозволило регулюючому органу створити умови, за якими виробники електричної енергії і постачальники мають можливість купити-продати електроенергію за економічно рівноважною ціною, і щоб жодна зі сторін не змогла використати свою ринкову силу.

Впроваджено наступний механізм роботи аукціону: аукціони проводить ДП «Енергоринок», який виконує функцію біржі. Продуктом аукціону є графіки електроенергії, різної конфігурації. Також консультанти Світового банку, які супроводжують даний проект, запропонували продавати на аукціонах електроенергію на пропорційній основі, тобто на кожен кВт*год електроенергії, виробленої атомними електростанціями, постачальник повинен купити відповідну кількість електроенергії, виробленої тепловими електростанціями. Такий підхід дозволить збалансувати інтереси різних виробників і прийти до рівноважної економічної ціни [2, с. 5-8].

ДП «Енергоринок» виконує функції балансуючого механізму. Що стосується організації купівлі-продажу електроенергії на першому етапі переходу до нової моделі ринку, то потоки електроенергії розподіляються наступним чином. Частина електроенергії, яка буде продана в вигляді квоти АЕС і ТЕС на аукціоні за прямими договорами,

безпосередньо буде відпущена від цих виробників постачальникам за нерегульованим тарифом для кваліфікованих споживачів [2, с. 5-8].

Весь інший обсяг виробленої електроенергії як цими, так і іншими виробниками буде продаватися безпосередньо в оптовий ринок, в якому учасники двосторонніх договорів будуть купувати відсутній обсяг для забезпечення в повному обсязі потреб кваліфікованих споживачів в електричній енергії. Таким чином, в цей період електроенергія буде продаватися-купуватися на двох ринках [2, с. 5-8].

Відповідно до розподілу потоків електроенергії будуть проходити фінансові розрахунки між суб'єктами, які працюють фактично на двох ринках.

Виробники частини електроенергії продають за двостороннім договором через аукціон, а інший обсяг – в ОРЕ. Відповідно і оплату за відпущену електроенергію вони будуть отримувати як від постачальників кваліфікованим споживачам за ціною аукціону, так і від ОРЕ за правилами ОРЕ [2, с. 5-8].

Отже, однією з найважливіших правових проблем, що підлягають вирішенню до початку реформування ринку, є ліквідація пільгових тарифів для окремих категорій споживачів і скасування єдиних роздрібних тарифів. Виходячи з цього розпочата корекція термінів впровадження етапів реформування чинного ОРЕ. Для впровадження нової моделі відбулась втрата чинності Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» та Закону України «Про електроенергетику», натомість вступив дію основний закон регулювання ринку «Про ринок електричної енергії». З огляду на можливі негативні наслідки для економіки і електроенергетики України передбачуваного перегулювання ринку електроенергії, які мали місце в ряді зарубіжних країн, на початку реформування чинного ОРЕ в умовах світової фінансово-економічної кризи необхідно постійно аналізувати можливі ризики як для електроенергетики, так і економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про ринок електричної енергії». Документ 2019-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 17.11.2019, підстава – 264-IX / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 27-28, ст. 312.
2. Паливно-енергетичний комплекс України: готовність до євро інтеграції. [Аналітична доповідь Центру Разумкова] // Національна безпека і оборона. – 2018. – № 11. – Ст. 5-8.
3. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.